

Révész Tamás megnyitó beszéde
FOTÓIKONOK - Archívumból történelem
Howard Greenberg Gallery, New York kiállítása

Sajnálom, hogy a járvány miatt online megnyitón vagyunk itt a FOTÓIKONOK - Archívumból történelem című kiállításon, amely a New York-i Howard Greenberg Gallery kiállítása.

Én mindenesetre magam elé képelem a megnyitó szokásos tömegét és kíváncsian nézem, hogy vajon, a maszk ellenére felismerjük -e egymást.

Abban azonban biztos vagyok, hogy ha később személyesen, vagy online körülnéznek itt, a képek nem lesznek ismeretlenek. Bármelyik 20. század fotóművészetéről szóló könyvben, vagy kiállításon, ezek a fotográfusok és képek, bizonyosan szerepelnek.

Ez a kiállítás bepillantás enged a huszadik század első felére a kor legismertebb fotográfusainak képein keresztül.

A művész, a fotográfus számára nincs nagyobb megtiszteltetés annál, ha egy rangos múzeum falán van. De nincs annál nagyobb elismerés, ha ugyanazt a képet valaki egy galéria faláról megvásárolja.

E kiállítás különlegessége az, hogy egy kereskedelmi céllal működő New York-i fotógaléria, a Howard Greenberg Gallery mintegy harmincezres gyűjteményéből lett kiválogatva.

Ha történetesen New Yorkban járnak, számos más rangos fotógalériát találnak. Ha csak néhányat említek, akkor ilyen a Benrubi, a Bruce Silverstein, a Danziger, az Edwynn Houk, a Gitterman, a Laurence Miller és a Robert Mann galéria.

A fotókereskedelem nem véletlen koncentrálódik New Yorkba. Hiszen 1985 óta minden évben megrendezik a közel 120 nemzetközi fotókereskedők együttes kiállítását, ami AIPAD néven vonult a köztudatba. Céljuk megteremteni a magas színvonalat a fotográfiai kiállításokban és kereskedelemben.

Howard Greenberg neve nem valószínű, hogy közismert Magyarországon. Személyesen nincs jelen a social mediában a facebookon vagy a linkedinen. Azonban igen aktív, mint Howard Greenberg Gallery, és nem árt tudni, hogy ő a világ egyik legjelentősebb fotókereskedője. Elismert szereplője azoknak, akik a fotográfia értékét a képzőművészeti piacon megalapozták. Greenberget az American Photo Magazin a fotográfia 25 legfontosabb embere közé sorolta.

Greenberg Woodstockban volt fotográfus a helyi lapnál. Imádott fényképezni. A sötétkamrában, laborálás közben érezte meg azt a varázslatot, amikor a papíron megjelent a kép. Innen ered a tisztelete a vintage nyomatok iránt. Ott tapasztalta meg, hogy nincs két egyforma kópia. 1977-ben megalapította a Woodstocki Fotográfiai Központot. Az 1970-es-80-as években megszállottan kezdett gyűjteni régi fotókat. Járt a környék bolhapiacait és művészek pincéit, padlásait. Rájött, hogy sok mindent megvásárolhat, amit aztán jól eladhat. Dagerrotípa kamerákat, sztereoszkópikus fotókat, 19. századi albumokat - és kortárs fotográfusok képeit, amelyek mára, a 20. század kulcsfontosságú fotóivá váltak.

Akkoriban a fotónak még nem volt nagy értéke. Manapság, ezeknek a képeknek itt a falakon, vagy kópiáinak az ára, négyezertől - kétszázezer dollárig terjed.

Greenberg egy interjú során arról beszélt, hogy bár a fotográfia a legkönnyebben hozzáférhető és emészthető művészeti forma, és ezáltal a legnépszerűbb is, ő nem magát a kiállítást preferálja a galériájában, hanem szigorúan az üzletre fókuszál és a piaci igényekre reagál. És ez nem csak neki, mint kereskedőnek, de a képviselt fotográfusoknak is fontos. És lássuk be, a művészetek terén így megy ez a középkor óta. Múzeumok és galériák kéz a kézben teremtenek piacot a művészek megbecsüléséért és a megélhetésükért.

Sok fotográfus munkáját talán soha nem ismerik fel. Másoknak lehetnek pillanatnyi sikerei, de aztán a feledés homályába merülnek. De vannak szerencsés véletlenek is. Ilyen volt Saul Leiter esete, akiről sikeres pályája végén megfeledkeztek. Ő azonban továbbra is fényképezett minden megbízás nélkül. Egy New Yorkról készülő kiállítás kurátora fedezte fel néhány éve és hozta össze Howard Greenberg-el. Vivian Meier életműve is hasonló felfedezés volt. Halála után könyvek és kiállítások során vált ismertté. Aztán itt van hazánkfia, Martin Munkácsi, aki szinte egész életében sikeres és gazdag volt, de halála előtt teljesen elszegényedett. Szerencsére életműve fennmaradt.

A fotográfia alig 200 éves múltra tekint vissza. Az analóg világ fotográfusa tudta, hogy blendét és záresebességet kell állítania a fény mérés alapján. Laborálnia kellett tudnia. Ha színes képet készített, akkor tudnia kellett, mi az a színhőmérséklet. Választania kellett műfény és napfény film között. Szóval, egy bizonyos szakmai tudásra volt szüksége.

Néhány évtizede, a digitális technológia mindenkit fotográfussá avanszált. A technológia tökéletessége nyomán mindenki képes jó képet készíteni. Képernyőnkön, a social médiában el is vagyunk árasztva fotókkal.

És akkor elnézve ezeket a több mint fél évszázaddal ezelőtt készült vintage fotókat, nem tudom elhessegetni kérdést: – Vajon száz év múlva, a 22. század múzeumaiban, galériáiban milyen fotográfia marad emlékezetes műként korunk, a 21. század fotográfusaitól?

Az amerikai közszolgálati televízió egyik kedvenc műsorom a Charlie Rose volt. Volt egyszer egy közel egyórás interjúja Henri Cartier-Bressonnal. Többek között azt kérdezte, hogy megtanítható-e a fotográfusi szakma, vagy született adottság szükséges? Mi kell ahhoz, hogy valaki ilyen csodás képeket készítsen? – Ah nagyon egyszerű - válaszolta Cartier-Bresson, mindössze egy mutatóujj kell az exponáláshoz.

Henri Cartier-Bresson (hogy nála maradjak), a "Döntő pillanat" című könyvében azt írta, hogy számára éppen az itt látható Martin Munkácsi "Három fiú a Tanganyika tónál" című fotója volt az a kép, ami arra inspirálta, hogy fogja a fényképezőgépét, az utcára menjen és keressen és megörökítsen hasonlóan feledhetetlen képeket.

Remélem, hogy e kiállítás látogatói is, főképpen, ha fotográfusok, rátalálnak majd legalább egy képre, amely ösztönzést ad számukra.

Gratulálok Anne Morin kurátornak, hogy elhozta ezt a kiállítást, Mucsy Szilviának, Somosi Ritának, Szarka Klárának és Kocsány Kornélnak, a Budapest FotóFesztivál szervezőinek, hogy már ötödik éve megrendezik ezt a kiállítás-dömpinget. És köszönet a Múcsarnoknak, Tulipán Zsuzsannának és Szegő Györgynek, hogy házigazdája a program egyik legfontosabb kiállításának.

Bízom abban, hogy a Budapesti FotóFesztivál hamarosan felkerül a legfontosabb fotó fesztiválok sorába és legalább akkora látogatottságot vonz majd Budapestre, mint a Perignan-i, az Arles-i, vagy a Paris Photo Franciaországban, hogy csak egy országot említsek. Élvezzék a kiállítást online és később személyesen is!